

Polner Zoltán

A Marosnál

Ülök a parton és a szilvafák
kék holdja száll fölöttem.
Magaara tartja a kukoricát
egy ekéző ló csillag-homlokát
a folyón túli csöndben.

Ülök a parton és a vaddohány
sárga virága lángol.
Lassan körégyülekezik a fény,
a kosfejű hőség, a tág határ
a megcsillámló nyárból.

Az akol üres. A pusztán a nyáj
az árnyékot hőlészli.
Dombéroznak a sötét darazsak
s a suttogó füzek közül a tág
emberi arca néz ki.

Ülök a parton. Szívemnél a fák
moccanatlanul állnak.
Kérlelhetetlen, komor jegenyék
dűlőket kísérgető csupa-láng
akácai a tájnak.

Mint ha lennének minden őszükig
kiszolgáltatott zsellérek,
sorsukkal megkötni engesztelő
házát, jövőt. Úgy állnak itt
most körül. Hazaértek.

Testvéri üzenettel a folyón
elúszik vallomásom.
Ringatom én is a termő földdekét
némán. Öklöm eldobtam, Almodom
s vers tündöklök a számon.

Katona Judit

Kőműves Kelemenné

Fal mögött fajdulok, talpig könnyben ázom.
Karomból kitéptek, itt élek örökké.
Testem kőbe száradt, csontom mészbe olvadt
szemem tűz kivájtja, nem láthatlak többé.

Innen szólok fiam, innen kiabálok,
iszonyú súly alatt vérrel fordul nyelvem,
hófehér torkomat kőmarok szorítja,
fal mögött fajdulok, virágfiam, szentem.

Hatálon át kiáltás jó édesanyádnak
nincsen soha nyugta, nincs nappala, éje:
szeme éghez illik, teste tiszta hóhoz,
hangja széllal úszik, haja búzakéve

háromszor kiáltás itt mindennapon érte.

Bátyi Zoltán

Alszik a kedvesem

Fáradtan a fény kopotó sarokhoz lapul,
s árnyékában bolygat egy álmos csodát;
a kérdésre ámulat imbolyog válaszul,
s az öröm vállára vetett kabát.
Alatta apró könnyet borzol a szél,
s félenken karol belé egy mosoly;
korhadó fákon a kéreg zenél,
s a szikkadt avar megérlelt dalol.
Egy szemről, mit ajkába zár,
s gondosan elrejt a holnap;
öt újról, mi mindig talál
egy arcot, hol boldogan elismulhat.
Dalba botlik mind, s zajong a csönd,
kacéran rázzák meg kezem;
éberem gubbaszt az est egy kövön,
örizzük álmod, kedvesem.

Zaldn Tibor

Éjszakai eső

Robognak hófehér lovak, sörényük
világol, át az éjszakámon.
Az ember olykor okatlan riad fel,
kifordul esontjából az álom

és megbicsaklik térde. Kint az utcán
pániceba dermedtek az árnyak.
Egy ébrenlétén túli tartományban
halálra ütözötten várlak,

míg gondolom a verset, rímbe fogva.
A tudat megrepedt, mint ócska fazék
melyen egy gyermeki kéz kongat.

A lámpa ég. Késéd szívemet szegi.
Az ég vasszínű függönyei mögül
leselkedik reánk a holnap.

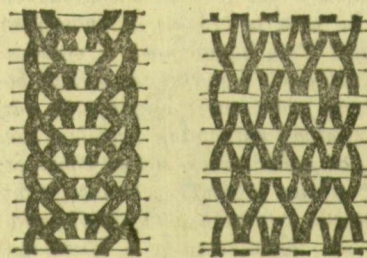
Régészeti
textiltöredékek

A múzeum kincseiből

Mindössze tíz éve annak, hogy
ásató régészek tudatosan figyelik,
keresik az alig pár milliméteres
textiltöredékeket is. Ez idő alatt
körülbelül harminc-nyolcvan ilyen
textilmaradvány jutott be a Móra
Ferenc Múzeumba, mely a régészeti
textiliák gyűjteményének
alapját képezi. Javarészt az algyői,
csengelei és pusztaszeri ásatásokból
került felszínre. A hazánkban ritkaságnak
számító kis gyűjtemény pár darabja maga is
ritkaság.

A textiltöredékek szinte kivétel
nélkül fém leletek védelmében
maradtak meg a föld mélyén
évszázadokon keresztül. Így az
opusztaszer-kápolnai erdő és
Csengele XIII—XIV. századi sírjaiban
övként használt szövött szalagok
apró maradványait találták. Az anyag
meghatározása és a szövés vizsgálata
során kiderült, hogy e fémveretekkel
díszített vászon- és selyemövek egy
ősi textiltechnika módszerével
készültek. Ez az úgynevezett táblá-
cskás szövés, mely a nyűst szerepét
betöltő táblácskákról kapta
nevét. Eredete a vaskorba nyúlik
vissza. A technikát valaha Iz-
landtól Európa, Észak-Afrika és
Ázsia szinte minden országán át,
egészen Japánig alkalmazták. A
szövés egyik legszebb darabját i.
sz. 800 körül állatalakos töredéket
Stein Aurél ást ki Tibetben.

A szakirodalom szerint, „bár
közvetlen bizonyítékunk nincs,
valószínű, hogy hazánkban is is-
mert volt” a táblácskás szövés-
mód. A hazai bizonyíték először
az opusztaszer-kápolnai erdő
1974-es ásatásából, majd az 1975-
ös csengelei feltárásból került
elő. A temetők sírjaiból kiasott
három öv két-három centiméteres
szélességben, a rajzon látható,
egyszerű mintázással készült. Az
első mintát lenből és selyemből

Fábrri Irén rajza

Középkori szövésminták

is megszöötték. Amíg a vastag
lenfonalból láncnak negyvenet
vetettek fel egy centiméterben,
addig a vékony selymfonalból
annak kétszeresét. A második
mintát a lenövhöz hasonló sűrű-
ségben, de selyemből szöötték. Le-
leteink ugyan meg sem közelítik
a világban őrzött legszebb

darabokat, de dél-alföldi előke-
rülések alapján díszítettebb és
rajzosabb szalagokat is remélhe-
tünk e vidéken.

A múzeum kis gyűjteményé-
nek másik érdekes darabja az
algyői ásatásból való. A temető
X. századi sírjában női ing
nyakszegélye maradt ránk. A
nyakszegély egy többrétegű vá-
szonpánt, mellyel az ing ráncba-
szedett vásznát fogták össze a
nyak kivágás körül. Erre a pántra
varrták fel az aranyozott ezüst-
ből készült kéttagú csüngőket.
A női ing szabásának és varrá-
sának ez a megoldása szinte
napjainkig él a magyar népvise-
leletben. Díszítésük azonban
megváltozott, már a középkori
ábrázolásokon a csüngők helyett
hímzésekben gyönyörködhetünk.
Az Algyői felszínre került vise-
lettöredékhez hasonló, melyből
honfoglaló őseink ruházatára
ilyen mértékben következtethet-
nénk, Magyarország területéről
még nem ismerünk.

A régészeti textiltöredékek re-
mélhető gyarapodásával és azok
beható vizsgálatával egyre szé-
lesebb ismereteket kaphatunk a
honfoglalás korában és a kora kö-
zépkorban hazánkban készült és
hazánkba eljutott textiliák faj-
táiról, minőségéről.

T. KNOTIK MÁRTA

Festők mosolya

Endre Béla, az Alföld halk szá-
vú, szerény, szinte szamaritanus
hajlamú festője, egy alkalommal
hosszabb időre Párizsba utazott.
Távolította idejére hőmezővársá-
helyi műteremlakását felajánlot-
ta nehéz körülmények között élő
barátjának, Tornyai Jánosnak.
Hazaérkezve alig ismert rá lak-
sára: értékes, régi családi búto-
rainak jórésze hiányzott. Tapin-
tatosan megkérdezte Tornyait:

— Janókám, nem tudod hová
lettek a bútoraim?
— Eladtam őket — hangzott a
nyílt válasz.

— Aztán mennyiért?

A között összeget hallva, End-
re Béla tündödvé szólalt meg:

— Ennyiért én is megvettem
volna...
— Ugye mester, nagy dolog a
festészet? — lelkesedett egy-
szer Rudnay egyik tanítványa.

— Hát még a művészet, édes
fiam — felelt elgondolkozva a
mester.

Növendékeinek munkáit korri-
gálva Rudnay megállt egyikük
rajza előtt:

— Ehhez ne nyúljon hozzá ké-
rem — ez így rossz, ahogy van!

B. L.

A szövő nő monológja

Azt mondják, a gyerekek ke-
gyetlenek tudnak lenni. A mai
gyerekek is. Már megszoktuk,
sokban igazat is adunk nekik.

A múlt évben történt. Érettsé-
gire készültem, negyvenöt éves,
vékony alkatú szövő nő vagyok.
Hogy miért éppen most szántam
rá magam a továbbtanulásra?
Vénségemre, amikor egyre ne-
hezben megy a gyári, s az ott-
hóli munka? Még a gyerekek is
eltávolodtak tőlem. „Most nem
érek rá, nem látod, hogy tanu-
lok?” — szoktam mondani... És
ők megértették. Elintézték az
egymással elintézendő dolgait.
Azt nem mondhatnám, hogy
rosszabbul tanultak, csak... úgy
festett az egész lakásunk, mintha
egy nagy hajótörés után a fe-
délzetet ki-ki a maga kedvtelése
szerint sűtképezte a napon.
Volt bennem valami elégikus is,
engem jobbra mégis idegesített:
Elszoktak a rendszeres életmó-
dól. Későn kelnek, épp hogy a
reggelibe belekóstolnak, későn
feksznek, a mosakodásról, úgy
látszik, sikerült leszokniok, most
már a szemetet is én hordom le.
Persze, magam vagyok az oka,
leszoktam a követelésekről is. Túl
fáradt vagyok.

Mindennek a tanulás az oka.
Nem létkérdés ugyan ez a tanu-
lás, de ha már elkezdtem, illő
lenne befejeznem. Nem vagyok
jó tanuló se, dicsekedni nincs mi-
vel. Félévkort az orrom alá frics-
kálták saját gyerekeim, hogy
„csak közepes?” Fáradtan mo-
solyogok. Tőlem csak ennyi tel-
lett... fáradt vagyok. De kinek
mondjam? Minek mondjam?
Majd csak vége lesz ennek az
egész erőfeszítésnek, akkor nagy-
takarítást csinállok, meg nagymo-
sást, a gyerekeket kézbe veszem,
újra fogunk tervezni, kirándulni.
Persze, akkor is fáradt leszek...
Nem kellett volna belekezdeni a
tanulásba! Senki nem tudja meg-
érteni, miért kellett nekem négy
hosszú évet elrabolnom a csalá-
domtól, a munkám terhére, az

egészségem rovására... És mégse
tudtam abba hagyni!...

— Anya! Sakkozunk! — kiált
rám a nagyobbik fiú.

Mind a ketten ráncigálnak va-
csora után:

— Megígérted! Tessék jönni!

— Olyan fáradt vagyok! Fá-
radt vagyok! — kérleltem őket,
könyörögtem nekik. — Nem ér-
titek, öreg vagyok!

Nem értették. Én se értettem,
miért fakadtam így ki. A nők
ötvenéves koruk körül megszok-
ják, mindent vállalni kell. Azt is
megszokják, hogy nincs értelme
rosszul beidegzett dolgokat föl-
említeni.

Azonban, úgy látszik, az „ön-
tudatom” is fejlődött gimnazista
éveim alatt, mert a fiaimnak fe-
jükre olvastam részvétlenségüket,
oktalan, kamaszos nemtörődöm-
ségüket. Az ilyen viták persze
nem zárulnak meghitt békével.

— Mikor kerestek már többet,
mikor? — Valóságos ellentáma-
dás volt. A nagyobbik fiú kezdte,
a kisebbik folytatta. Kemény szá-
vak voltak, de ők jogosnak vél-
ték. Arcukon láttam, hogy már
rég foglalkoztatja őket ez a kér-
dés.

— Mennyi a fizetésed, na,
mennyi? — követelte mindkettő.

— Ezernyolcszáz... —

— Ezernyolcszáz! — röhögtek
össze, és csapkodták a kezüket.

— Bakó Sanyi szülei nyolce-
zeret, Vida Benő szülei nyolce-
zeret, a legtöbb srác külföldön
nyaral, legalább tíznek az apja
autóval furikázik, van villájuk,
mi meg itt nyomorgunk!

— De, kisfiaim, drágáim! —
motyogtam és zokogtam, nem is
tudtam mit mondani nekik. Síró-
görcsöt kaptam, életemben elő-
ször, két nap múlva még be volt
dagadva a szemem. (En becsüle-
tesen dolgoztam, értetek dolgoz-
tam, én mindent megtettem.
Higgyétek el, én rendes ember
vagyok, engem becsülnek, én
semmi rosszat nem követtem
el... Ezeket gondoltam, vagy eh-

hez hasonlókat, de mondani so-
ha nem mondtam nekik.)

A gyerekek, persze, szegyen-
kezve lestek rám, sajnáltak, de
nem szóltak hozzám. Azóta sok
mellékállás vállalása megfordult
a gondolatomban. De fáradt va-
gyok. Az én utolsó vállalkásom az
érettségi volt... Szövő nő va-
gyok. Fáradt.

Persze, az igazsághoz az is hoz-
zártartozik, hogy a gyerekek sze-
retnek otthon lenni. S a hater-
ret, meg nyolcezeret kereső szü-
lők gyereket is itt vannak ná-
lunk... Együtt tanulnak a fiaim-
mal!

Egyik délután, munkaidő után
lefeküdtem otthon. Fáradt va-
gyok. Egyre fáradtabb. Már csak
az a gondom, hogy tíz évet a
nyugdíjig egészségesen ki tudjak
húzni. Akkor majd több időm jut
a gyerekekre. Mondom, lefeküd-
tem.

Odajött a kisebbik fiam.

— Beteg vagy, anya? Mondd
meg bátran. Letagadod, úgyis tu-
dom. Mit szeretnél enni? Fáradt
vagy? Anya, szomorkodsz? Dél-
ben, mikor jöttem a villamoson,
két asszony beszélgetett, nagyon
örögek voltak. Talán már hatvan-
évesek is. Az egyik azt mondta
a másiknak, hogy most sokkal
jobban érzi magát, mint tíz év-
vel ezelőtt. Mert minden kornak
megvan a szépsége. És az öreg-
kor első szakasza a legszebb.
Hiszed?

— Hiszem.
— Később majd újra jövök,
jő?

Intettem, hogy jó. Ez a beszél-
getés a kisebbik fiammal történt,
aki tizennégy éves. Az általános
iskola nyolcadik osztályába jár.
Vékony, szeret nagyokat monda-
ni, volt már neki szerelme is, de
csak futó.

Még hallottam, hogy becsukta
a kis szoba ajtaját, ahol együtt
tanultak a többi fiúval. Halk-ko-
molyan mondta:
— Csendben legyetek. Édes-
anyám fáradt.

DÉR ENDRE